

İstanbul İlinde İçme Sütü Tüketim Alışkanlıkları ve Bu Alışkanlıkları Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma¹

O. ŞİMŞEK

C. ÇETİN

B. BİLGİN

Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü, TEKİRDAĞ

Bu araştırmada, İstanbul ilinde dört farklı sosyo-ekonomik grubu temsil eden toplam 1000 kişilik denek grubunun içme sütü tüketim alışkanlıkları belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, deneklerin büyük çoğunluğunda düzenli olarak süt içme alışkanlığının olmadığı, günlük kişi başına 94 ml ve yıllık da 34 litre içme sütü düştüğü saptanmıştır. Ayrıca deneklerin içme sütü hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Araştırmada dikkat çeken diğer önemli sonuç da, farklı sosyo-ekonomik gruplara dahil deneklerin, yöneltilen sorulara benzer cevap vermeleridir.

Anahtar kelimeler: İçme sütü, süt tüketimi, tüketici davranışları, etkili faktörler

A Research on Determination of The Drinking Milk Consuming Habits and The Factors Affecting These Habits in Istanbul Province

In this research, drinking milk consuming habits of 1000 interviewers representing 4 different social and economic groups were determined. According to the research results; it was determined that most of the interviewers have no drinking milk habits orderly. Total milk consumption is 94 mL per day and 34 L per year, per head. Furthermore, most of the interviewers have not enough information about drinking milk. Another interesting result is that similar answers were obtained from the all interviewers representing different social and economic groups.

Keywords: Drinking milk, milk consumption, consumer behaviour

Giriş

Süt, memeli hayvanlardan, bileşimi hayvandan hayvana farklılık gösteren ve yavrunun ihtiyaç duyduğu bütün besin unsurlarını içeren yegane gıda maddesidir (Demirci ve Şimşek, 1997).

Birçok yiyecek ve içecek canlının

ihtiyaçlarının belli bir kısmını karşılayabildikleri ve belirli devrelerde tüketilebildikleri halde süt, canlının bütün ihtiyaçlarını tek başına karşılayabilen, onu geliştiren, verimli kılan ve uzun süre yaşatan sindirimi kolay bir gıda maddesidir (Yöney, 1974).

¹Yüksek Lisans Tezinden türetilmiştir.

İnsanın tüm yaşamında önemli yeri olan süt, yeterli ve dengeli beslenme için gerekli olan hayvansal kaynaklı protein, yağ, laktoz ile vitamin ve mineral maddeleri tam ve yeterli oranda içerir. Süt beslenme değerinin yüksekliği yanında, vücut fonksiyonlarını düzenleyen, gelişmesini sağlayan, kemik ve diş oluşumunda önemli yeri olan temel bir gıda maddesidir.

Bir gıdanın besin değeri, vücudun normal fonksiyonlarını yerine getirebilmesi için gereksinim duyduğu besin öğeleri içeriği ile ölçülür. Sütün bileşiminde 85 dolayında farklı besin öğesi bulundurmaktadır (Özcan, ve ark., 1998).

Normal bir inek sütünde ortalama olarak; % 87.20 su, % 3.70 yağ, % 3.50 protein, % 4.90 laktoz, %0.70 oranında mineral madde ve iz miktarlarda vitaminler, enzimler, organik asitler koruyucu maddeler, hormonlar ve gazlar bulunmaktadır (Demirci ve Şimşek, 1997).

Yapılan araştırmalara göre; 1 litre süt yetişkinlerin günlük kalsiyum ve fosfor gereksinimlerinin tamamını, 10-12 yaşları arasındaki çocuklarda ise tamamına yakın bir kısmını, yine 1 litre süt yetişkin ve çocukların günlük riboflavin (Vitamin B₂) ve kobalamin (Vitamin B₁) gereksinimlerinin tümünü, günlük proteinin ise yarısını karşılamaktadır. Ayrıca 1 kg. sütün vereceği kalori ise bileşimindeki yağ, protein ve laktozun miktarlarına bağlı olarak ortalama 695.3 kaloridir. Dolayısıyla insanlar için en eşsiz ve en ideal besin kaynağı olan süt, günlük yaşamda süt ve süt ürünleri olarak çeşitli şekillerde tüketilmektedir. Ancak süten en iyi yararlanma şekli onun süt olarak içilmesidir.(Özcan ve ark., 1998). Beslenme fizyolojisi açısından esas olan

imkanlar dahilinde sütün doğal haliyle tüketilmesidir. Bunun en önemli nedeni, sütün çeşitli biçimlerde mamul maddelere işlenmesi ve dayanıklı hale sokulması sırasında bileşimindeki bazı besin elementlerinde kayıpların ortaya çıkmasıdır. Bu nedenle bütün ülkelerde insan sağlığının korunması ve iyi beslenme açısından içme sütü tüketiminin artırılması açısından büyük çabalar sarf edilmektedir (Demirci ve ark., 1998).

Türkiye’de kişi başına yıllık içme sütü tüketiminin 30 kg’ın altında olduğu tahmin edilmektedir. Bu tüketim düzeyi Avrupa ülkeleri ve ABD’de kişi başına düşen tüketimden oldukça düşüktür. Ülkemizde süt genellikle mamullere işlenerek tüketilmektedir. Avrupa Birliği ülkelerindeki yıllık kişi başına içme sütü tüketiminin 75-184 kg. arasında değiştiği bildirilmektedir (Özdemir ve ark., 1998).

Yaygın (1998)’e göre kişi başına düşen yıllık süt tüketimi İrlanda’da 188, Finlandiya’da 170, Norveç’te 147, Danimarka’da 115, ABD de 93, Hollanda’da 84, İtalya’da 75, Almanya’da 70 ve Türkiye’de 25 kg civarındadır.

Güneş ve ark. (2002)’nin 28 il genelinde yapmış oldukları anket sonuçlarına göre, tüketicilerin %39,9’u sokak sütü, %15.3’ü pastörize günlük, %6.9’u uzun ömürlü sütü ve kalan %33.2’si de kendi hayvanlarından elde ettikleri sütü tükettikleri saptanmıştır.

İstanbul’da farklı gelir gruplarına ait 400 üniversite öğrencisini kapsayan bir araştırmada, deneklerin %11’inin sabah kahvaltısında sütü tercih ettikleri bildirilmiştir. Aynı çalışmada deneklerin %35.25’inin günde 1 bardak, %18.75’inin 0.5 litre, %14.25’inin 1 litreye yakın ve %2.75’inin 1 litrenin üzerinde süt tükettikleri, %29 gibi yüksek bir orandakilerin de hiç süt

tüketmedikleri saptanmıştır (Yılmaz ve Demirci, 2001).

Şahin ve ark. (2001) Van ilinde kentsel alanda yaşayan ailelerin süt tüketim davranışlarını belirleme konusunda yapmış oldukları bir çalışmada, ailelerin tükettikleri sokak sütü miktarının, endüstriyel şartlarda üretilenlerden (pastörize ve UHT sterilize) üç katı kadar fazla olduğunu bildirmişlerdir.

Bu araştırmada, İstanbul ilinde farklı sosyo-ekonomik seviyedeki semtlerde ikamet eden kişilerin içme sütü alışkanlıklarının ne düzeyde olduğu, içme sütü olarak neleri tercih ettiği, içme sütü hakkında ne derece bilgi sahibi olduğu ve bu farklı gruplar arasındaki içme sütü tüketimi alışkanlıklarının ortaya çıkartılmasına ve konu ile ilgili pek çok soruya cevap aranmaya çalışılmıştır.

Materyal ve Yöntem

Araştırma materyalini, İstanbul ilinde farklı sosyo-ekonomik yerleşim bölgelerini temsil eden semtlerde oturan kişiler oluşturmuştur (Çizelge 1).

Sınıfların tanımlanması ve birbirinden ayrılmasında semtler, kişilerin gelir düzeyleri ve gelir düzeyi hakkında destekleyici fikir veren diğer bazı göstergeler kullanılmıştır. Buna göre;

A grubu: Bağdat Caddesi, Levent, Şişli vb. semtlerde oturan aylık geliri 2 milyar TL'dan fazla olan ve yazlık, kışlık ev yanında kredi kartı, elektronik eşyalar gibi varlıklardan bazılarına sahip olan kişiler,

B grubu: Ataköy, Yeşilköy, Kadıköy gibi semtlerde oturan aylık gelir düzeyi 1-2 milyar TL arasında bulunan en azından bir kışlık evi (bazı durumlarda yazlık evi de) olan ve yukarıda sayılan taşınabilir eşyalardan bazılarına sahip olan kişiler,

C grubu: Bakırköy, Avcılar, Büyükçekmece vb. semtlerde oturan bir kışlık evi olan ve geliri 500 milyon-1 milyar TL arasında bulunan orta halli kişiler,

D Grubuna; Bayrampaşa, Küçükçekmece, Esenyurt gibi semtlerde oturan ve aylık geliri 500 milyon TL'nin altında olan kişiler dahil edilmişlerdir.

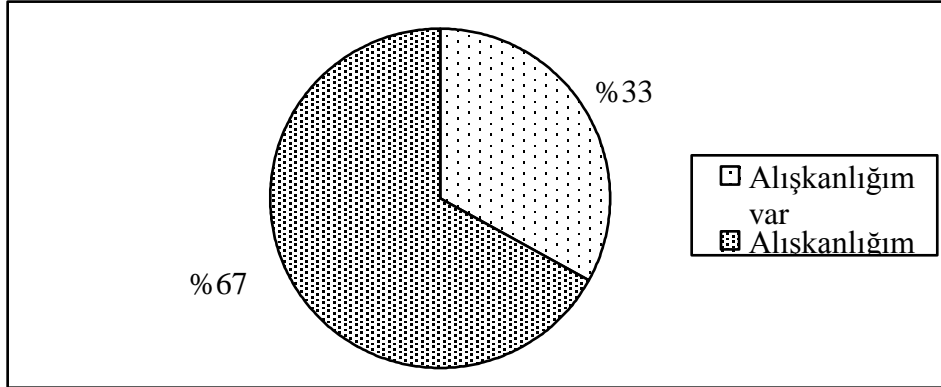
Bulgular ve Tartışma İçme Sütü Tüketim Alışkanlıkları

Araştırmaya katılan denekler, her gün düzenli olarak süt içme alışkanlığımız var mı, şeklinde şeklindeki soruya genelde % 67 alışkanlığım yok, % 33'ü de alışkanlığım var cevabını vermiştir (Şekil 1).

Düzenli süt içme alışkanlığının olduğunu söyleyen %33'lük dilimin %29'unu A grubu, %25'ini B grubu, %25'ini C grubu ve %21'ini de D grubuna dahil olan denekler; düzenli olarak süt içme alışkanlığı olmadığını belirten %67'lik dilimin %24'ünü A grubu, %25'ini B grubu, %25'ini C grubu, ve %26'sını da D grubuna ait olan denekler oluşturmuştur.

Çizelge 1. İstanbul'da anket uygulanan deneklerin sosyo ekonomik gruplara göre dağılımı

Sosyo-Ekonomik Gruplar	Oranlar	Anket Uygulanan Denek Sayısı
A (Yüksek)	% 25	250
B (Orta)	% 25	250
C (Düşük)	% 25	250
D (Alt)	% 25	250
Toplam	% 100	1000

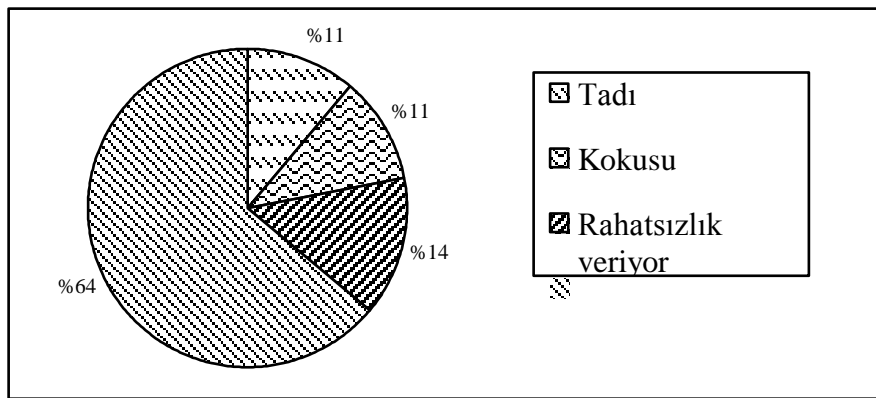

Şekil 1. Genel olarak içme sütü tüketim alışkanlığının % dağılımı.

Düzenli olarak içme sütü tüketme alışkanlığı olmayanlara, süt içmeme nedenleri sorulduğunda denekler, genelde, %11'inin tadından, %11'inin kokusundan, %14'ünün rahatsızlık verdiğinden ve %64'ünün ise belirli bir nedeni olmayıp sadece alışkanlıklarının olmamasından dolayı içme sütü tüketmediklerini belirtmişlerdir (Şekil 2).

Tadından dolayı içme sütü tüketmediklerini söyleyen %11 lik dilimin, %19'unu A grubu, %26'sını B grubu, %35'ini C grubu ve %20'sini de D grubu; kokusundan dolayı tüketmediklerini söyleyen %11'lik

dilimin %24'ünü A grubu, %30'unu B grubu, %20'sini C grubu ve %26'sını da D grubu; rahatsızlık verdiği için tüketmediklerini söyleyen %14'lük dilimdeki bireylerin %23'ünü A grubu, %26'sını B grubu, %19'unu C grubu ve %32'sini de D grubu; alışkanlığı olmadığından dolayı içme sütü tüketmediklerini söyleyen %64'lük dilimdekilerin %25'ini A grubu, %24'ünü B grubu, %25'ini C grubu ve %26'sını da D grubuna dahil olan fertler oluşturmuştur.

Şekil 2. Genel olarak içme sütü tüketme alışkanlığı olmayanların, içme sütü tüketmeme nedenlerinin % dağılımı.

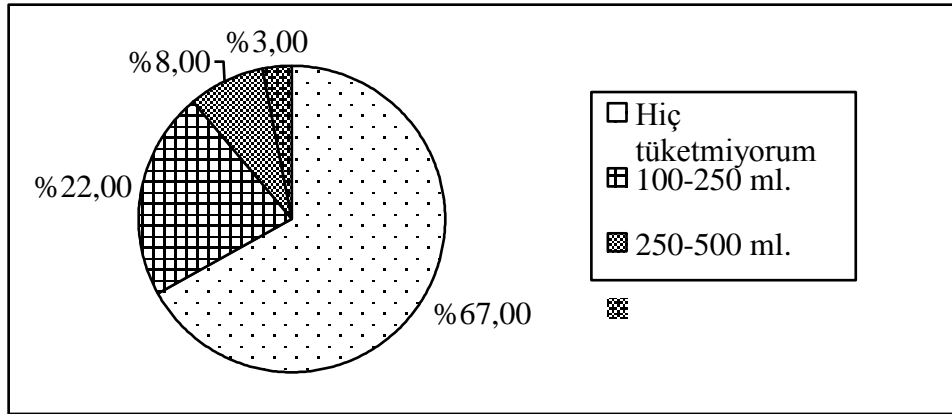
İçme sütü tüketim miktarlarının belirlenmesine yönelik soruya deneklerin %67'si hiç, %22'si 100-250 ml arasında, %8'i 250-500 ml arasında, %3'ü de 500 ml'den fazla içme sütü tükettikleri cevabını vermişlerdir (Şekil 3).

Hiç içme sütü tüketmediklerini söyleyen %67'lik dilimin %24'ünü A grubu, %25'ini B grubu, %25'ini C grubu ve %26'sini de D grubu; günlük 100-250 ml arasında tüketen %22'lik dilimin %24'ünü A grubu, %22'sini B grubu, %28'ini C grubu ve %26'sını D grubu; günlük 250-500 ml arasında tüketen %8'lik dilimin %33'ünü A grubu, %31'ini B grubu, %23'ünü C grubu ve %13'ünü D grubu; günlük 500 ml.'den fazla içme sütü tüketen %3'lük dilimin %42'sini A grubu, %26'sını B grubu, %21'ini C grubu ve %11'ini de D grubuna dahil olan denekler oluşturmuştur.

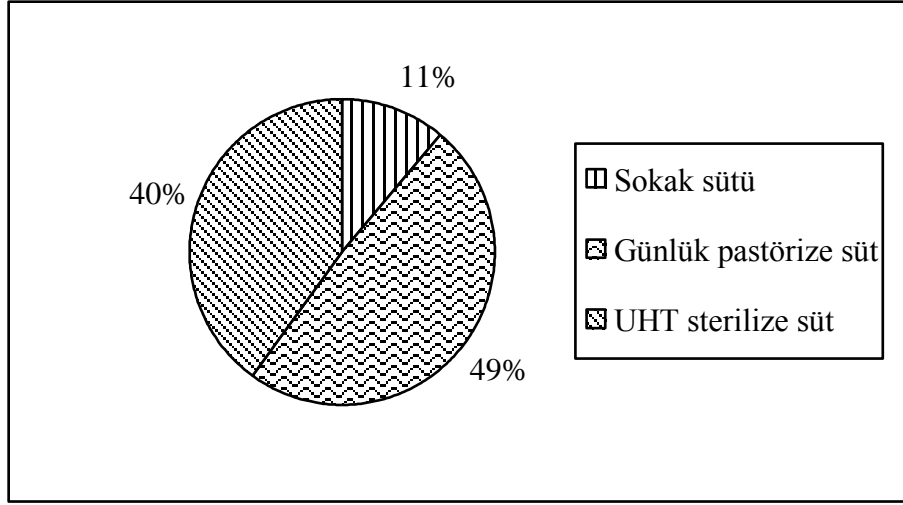
İçme Sütü Satın Alımında Tüketicilerin Tercihleri ve Davranışları

Tüketicilerin tercih ettikleri içme sütü çeşidinin belirlenmesi amacıyla sorulan soruya deneklerin %11'i sokak sütü, %49'u pastörize süt günlük süt, %40'ı UHT sterilize süt cevabını vermişlerdir (Şekil 4). Sokak sütünü tercih eden %11'lik dilimin %12'sini B grubu, %33'ünü C grubu ve %55'ini D grubuna ait denekler oluşturmuştur. A grubunu oluşturan deneklerin hiç sokak sütü tercih etmemesi, yüksek gelir düzeyi ve tüketim bilinciyle açıklanabilir.

Pastörize günlük sütü tercih eden %49'luk dilimin %28'ini A grubu, %29'unu B grubu, %25'ini C grubu ve %18'ini D grubu; UHT sterilize sütü tercih eden %40'lık dilimin %29'unu A grubu, %24'ünü B grubu, %22'sini C grubu ve %25'ini D grubuna ait olan denekler oluşturmuştur.

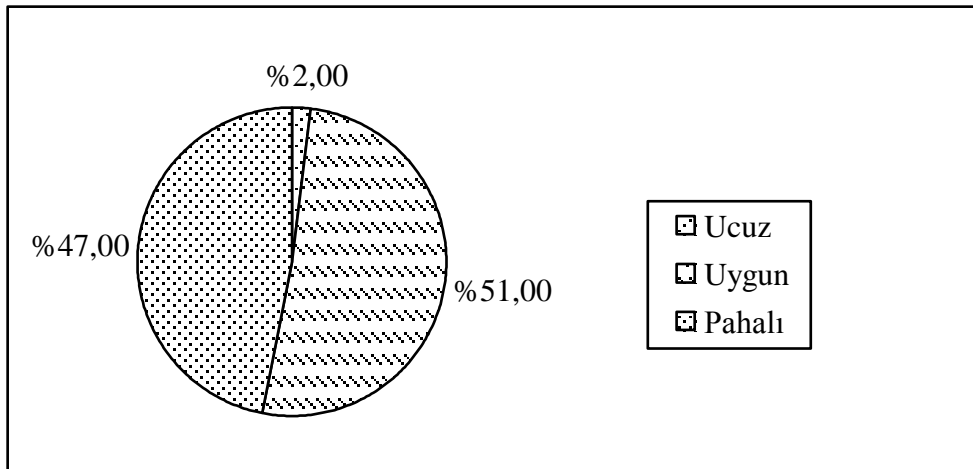
Şekil 3. Genel olarak günlük içme sütü tüketim miktarlarının % dağılımı.

Şekil 4. Tüketicilerin tercih ettikleri süt çeşitlerinin % dağılımı.

Ankete katılan deneklerin süt fiyatlarını nasıl buldukları sorusuna %2 ucuz, %51'i normal ve %47'si pahalı buluyorum cevabını vermişlerdir (Şekil 5). Süt fiyatlarını ucuz bulduklarını belirten %'lik dilimin %50'si A Grubu, %30'u B Grubu, %20'si C Grubuna ait deneklerden oluşmuştur. En düşük gelir grubuna ait deneklerden hiçbiri sütün fiyatını ucuz bulmamıştır.

Süt fiyatlarını normal bulan %51'lik dilimin %32'sini A grubu, %26'sını B grubu, %25'ini C grubu ve %17'sini D grubu; pahalı bulduklarını belirten %47'lik dilimin %17'sini A grubu, %23'ünü B grubu, %25'ini C grubuna ve %34'ünü de D grubuna ait denekler oluşturmuştur.

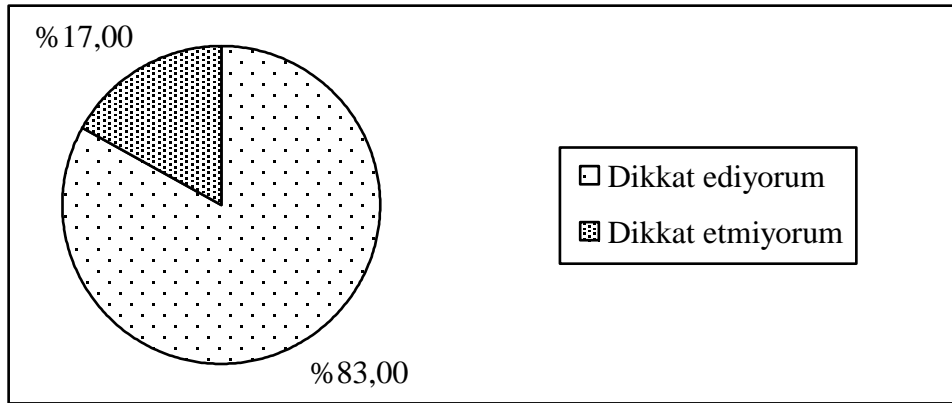
Şekil 5. Tüketicilerin süt fiyatları hakkındaki görüşlerinin % dağılımı.

İçme sütü satın alırken üretim ve son kullanma tarihlerine dikkat edip etmedikleri şeklinde sorulan soruya deneklerin %83'ü dikkat ettiklerini, %17'si ise dikkat etmediklerini bildirmişlerdir (Şekil 6).

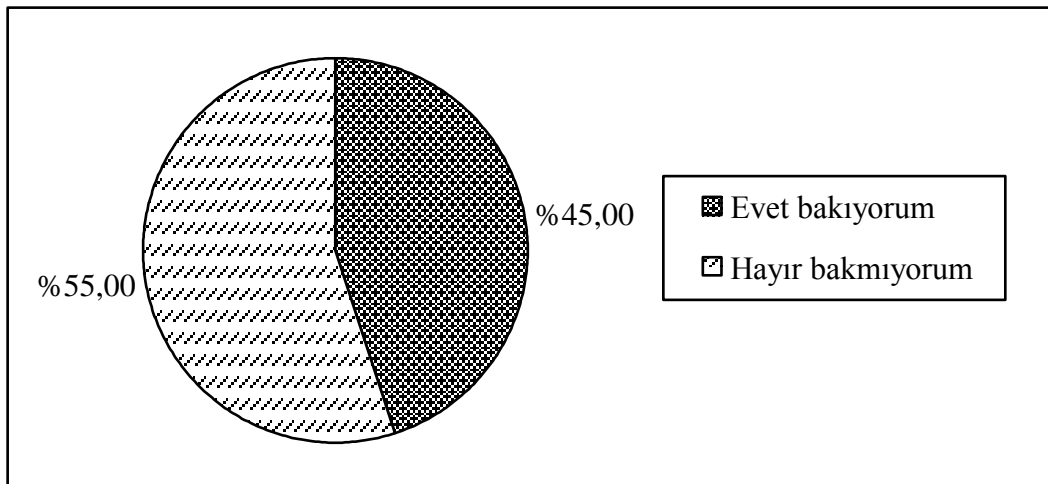
Deneklerin %83 oranındaki içme sütü satın alırken üretim ve son kullanma tarihlerine dikkat ettiklerini söyleyenlerin %26'sını A grubu, %25'ini B grubu, %24'ünü C grubu ve %25'ini D grubu;

%17 oranında dikkat etmediklerini söyleyenlerin %19'unu A grubu, %24'ünü B grubu, %30'unu C grubu ve %27'sini de D grubuna dahil olan denekler oluşturmuştur.

Deneklerin %45'i, içme sütü satın alırken kalite güvencesine (TSE, ISO, HACCP vb) bakıyorum, %55'i ise bakmıyorum cevabını vermişlerdir (Şekil 7).

Şekil 6. Tüketicilerin üretim ve son kullanma tarihlerine dikkat edip etmediklerinin % dağılımı.

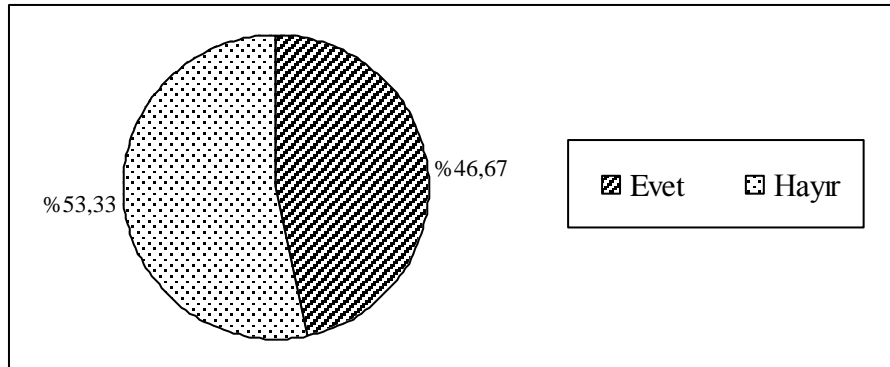
Şekil 7. Tüketicilerin ürünün kalite güvencesine bakmalarının % dağılımı.

İçme sütü alırken kalite güvencesine dikkat eden %45'lik dilimin %28'ini A grubu, %27'sini B grubu, %26'sını C grubu ve %19'unu D grubu; dikkat etmeyen %55'lik dilimin %22'sini A grubu, %23'ünü B grubu, %24'ünü C grubu ve %30'unu ise D grubuna dahi olan denekler oluşturmuştur.

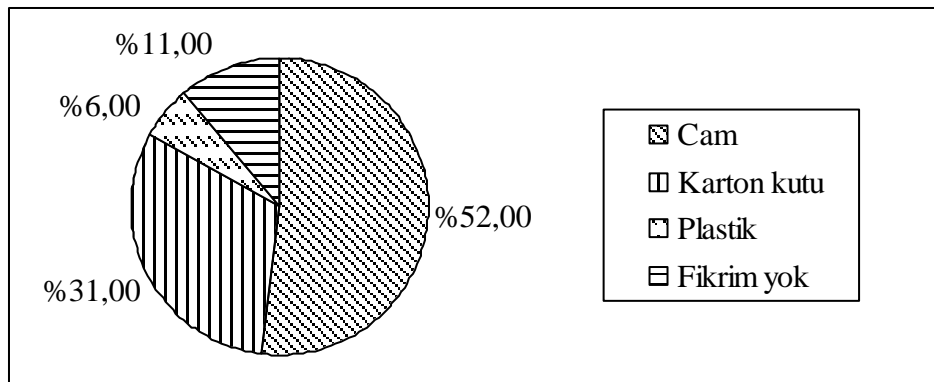
Denekler, içme sütü alırken markaya göre hareket edip etmedikleri sorusuna %47 evet, %53'ü ise hayır cevabını vermiştir (Şekil 8).

Markaya göre hareket eden %47'lik dilimi %29 A grubu, %25 B grubu, %25 C grubu ve %21 oranıyla D grubu; markaya göre hareket etmeyen %53'lük dilimi %21 A grubu, %25 B grubu %25 C grubu ve %29 oranıyla ise D grubuna ait denekler oluşturmuştur.

Denekler, içme sütü alımında ambalaj tercihi konusunda %52 cam, %31 karton kutu, %6'ü plastik ve %11 oranında da fikrim yok cevabını vermişlerdir (Şekil 9). Cam ambalajı tercih eden %52'lik dilimin %24'ünü A grubu, %26'sını B grubu, %27'sini C grubu ve %23'ünü D grubu; karton kutu tercih eden %31'lik dilimin %25'ini A grubu, %22'sini B grubu, %24'ünü C grubu ve %29'unu D grubu; plastik ambalajı tercih eden %6'luk dilimin %34'ünü A grubu, %23'ünü B grubu, %29'unu C grubu ve %14'ünü D grubu; %11 oranındaki fikrim yok diyenlerin %24'ünü A grubu, %30'unu B grubu, %18'ini C grubu ve %28'ini D grubuna ait olan denekler oluşturmuştur.

Şekil 8. Tüketicilerin içme sütü alırken markasına göre davranıp davranmadıklarının % dağılımı.

Şekil 9. Tüketicilerin içme sütü ambalajı tercihlerinin % dağılımı.

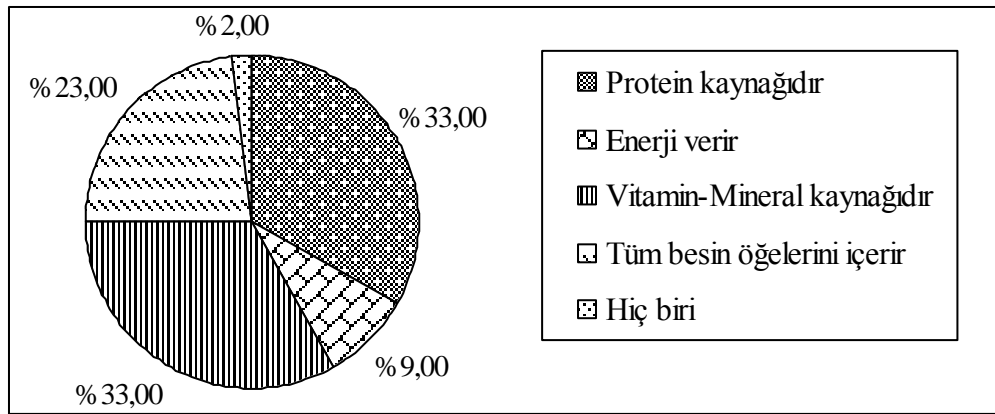
Tüketicilerin İçme Sütü Hakkındaki Bilgi Seviyeleri

Denekler, içme sütünün besin değeri hakkındaki soruya %33 protein kaynağı, %9 enerji kaynağı, %33 vitamin ve mineral kaynağı, %23 ihtiyaç duyulan besin öğelerinin tamamını içerir ve %2 oranında da hiç biri cevabı vermişlerdir (Şekil 10).

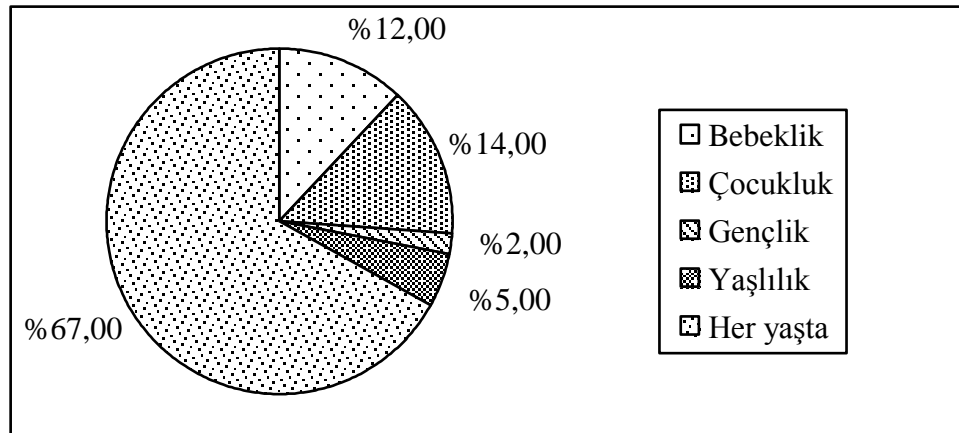
İçme sütü protein kaynağıdır diyenlerin %26'sını A grubu, %23'ünü B grubu, %24'ünü C grubu ve %27'sini D grubu; enerji verir diyen %9'luk dilimin %20'sini A grubu, %27'sini B grubu, %22'sini C grubu ve %30'unu D grubu; vitamin ve mineral kaynağıdır diyen

%33'lük dilimin %24'ünü A grubu, %27'sini B grubu, %25'ini C grubu ve %25'ini D grubu; ihtiyaç duyulan besin öğelerinin tamamını içerir diyen %23'lük dilimin %28'ini A grubu, %24'ünü B grubu, %28'ini C grubu ve %20'sini D grubu; hiç biri diyen %2'lik dilimin %10'unu A grubu, %40'ını B grubu, %20'sini C grubu ve %30'unu D grubuna dahil olan denekler oluşturmuştur.

Denekler, sizce süt hangi yaşta tüketilmelidir sorusuna %12 bebeklik, %14 çocukluk, %2 gençlik, %5 yaşlılık ve %67 oranında her yaşta cevabını vermişlerdir (Şekil 11).

Şekil 10. Tüketicilerin içme sütünün besin değeri hakkındaki bilgilerinin % dağılımı.

Şekil 11. Tüketicilerin içme sütünün hangi yaşta tüketilmesi gerektiğine ilişkin görüşlerinin % dağılımı.

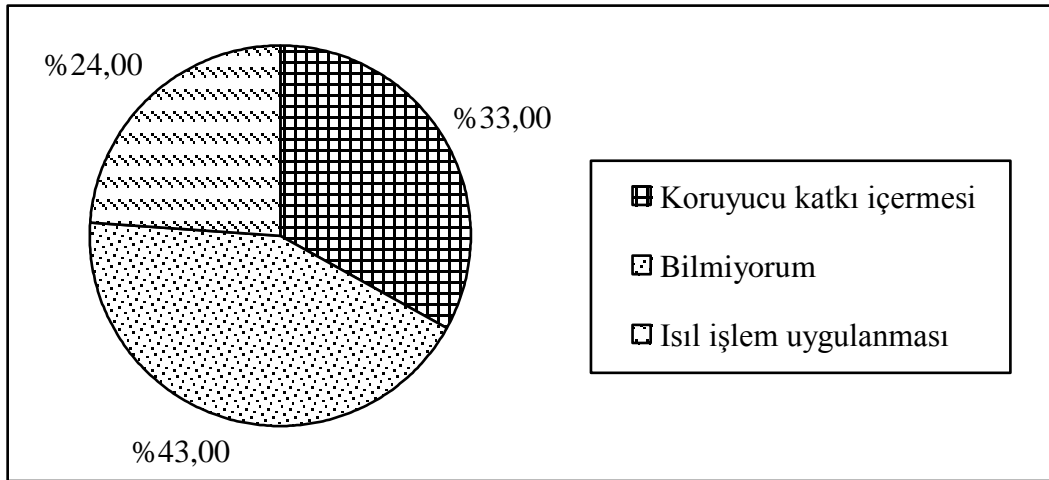
Bebeklik döneminde diyen %12'lik dilimin %21'ini A grubu %26'sını B grubu, %24'ünü C grubu ve %29'unu D grubu; %14 oranında çocukluk döneminde tüketilmelidir diyenlerin %24'ünü A grubu, %19'unu B grubu, %28'ini C grubu ve %29'unu D grubu; gençlik döneminde diyen %2'lik dilimin %29'unu A grubu, %36'sını B grubu, %21'ini C grubu ve %14'ünü D grubu; yaşlılık döneminde diyen %5'lik dilimin %23'ünü A grubu, %17'sini B grubu, %33'ünü C grubu ve %27'sini D grubuna dahil olan fertler oluşturmuştur.

Her yaşta tüketilmelidir diyen %67'lik dilimin, %26'sını A grubu, %26'sını B grubu, %24'ünü C grubu ve %24'ünü de D grubuna dahil olan fertler oluşturmuştur.

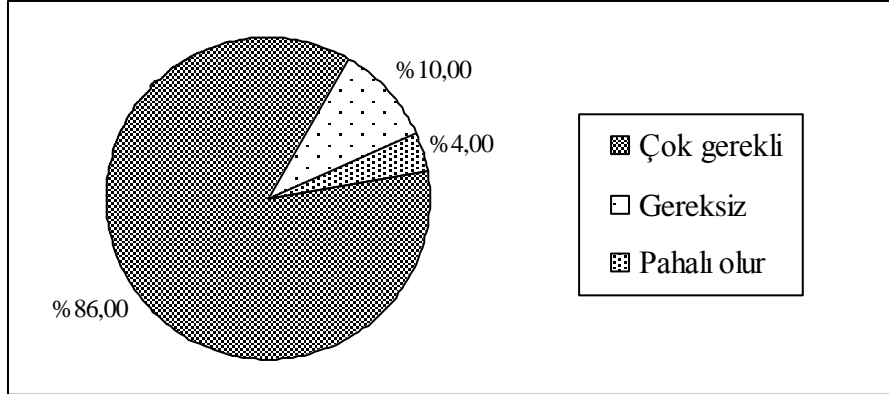
Denekler, uzun ömürlü (UHT

sterilize) sütlerin uzun süre dayanmasının nedenine %33 koruyucu katkı maddesi içermesi, %43 bilmiyorum ve %24 ısıtma işlem uygulanması cevabını vermişlerdir (Şekil 12). Koruyucu katkı maddesi içeriyor diyen %33'lük dilimin %23'ünü A grubu, %24'ünü B grubu, %26'sını C grubu ve %27'sini D Grub; bilmiyorum diyen %43'lük dilimin %24'ünü A grubu, %21'sini B grubu, %25'ini C grubu ve %30'unu D grubu; ısıtma işlem diyen %24'lük dilimin %30'unu A grubu, %32'sini B grubu, %23'ünü C Grubu ve %15'ini de D grubuna dahil olan fertler oluşturmuştur.

Denekler, okul sütü programı hakkında ne düşündükleri sorusuna. %86 oranında çok gerekli, %10 oranında gereksiz ve %4 oranında ise pahalı olur cevabı cevabını vermişlerdir (Şekil 13).

Şekil 12. Tüketicilerin uzun ömürlü sütlerin uzun süre dayanmasının nedeni hakkındaki görüşlerinin % dağılımı.

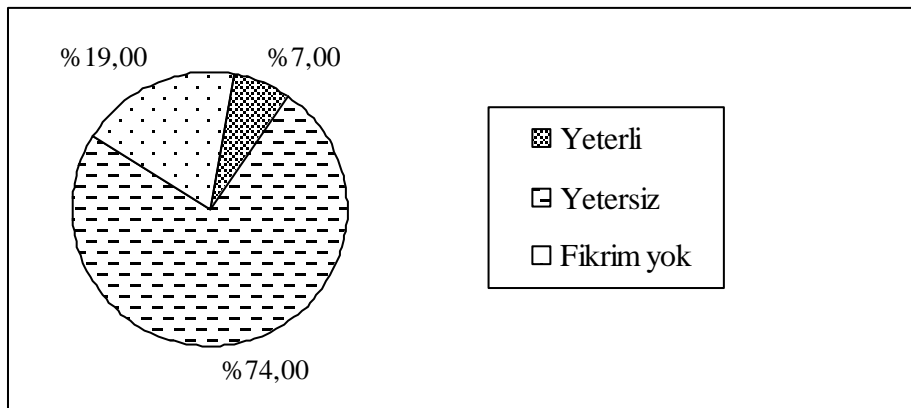
Şekil 13. Tüketicilerin okul sütü programı hakkındaki düşüncelerinin % dağılımı.

Çok gerekli diyen %86'lık dilimin %24'ünü A grubu, %24'ünü B grubu, %25'ini C grubu ve %27'sini D grubu; gereksiz diyen %10'luk dilimin %36'sını A grubu, %26'sını B grubu, %22'sini C grubu ve %16'sını D grubu pahalı diyen %4'lük dilimin %15'ini A grubu, %23'ünü B grubu, %27'sini C grubu ve %35'ini de D grubuna dahil olan fertler oluşturmuştur.

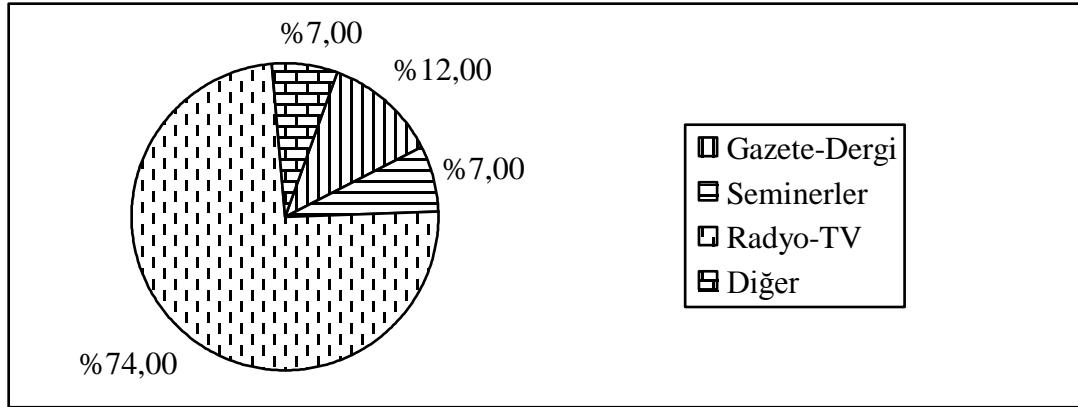
Denekler, toplumun içme sütü tüketimi konusunda yeterince teşvik ediliyor mu şeklindeki soruya %7 yeterli, %74 yetersiz ve %19 fikrim yok cevabını vermişlerdir (Şekil 14).

Süt tüketimi yeterince teşvik edilmiyor diyen %73'lük dilimin oranındaki toplumun içme sütü tüketiminin teşvik edilmesini "yetersiz" bulduklarını belirtenlerin, %25.06'sını A Grubuna dahil olan fertler, %24.15'ini B Grubuna dahil olan fertler, %23.70'ini C Grubuna dahil olan fertler, %27.09'unu D Grubuna dahil olan fertler oluşturmuştur

Toplumun süt içmeye teşvik etmek için sizce en etkili yol hangisidir, sorusuna deneklerin %12'si gazete ve dergi, %7'si seminerler, %74'ü radyo ve televizyon ve %7'si de diğer cevabını vermiştir (Şekil 15).

Şekil 14. Tüketicilerin içme sütünün yeterince teşvik edilip edilmediğine yönelik görüşlerinin % dağılımı.

Şekil 15. Tüketicilere göre toplumu süt içmeye teşvik etmede en etkili yolun % dağılımı.

Gazete ve dergi diyen %12'lik dilimin %35'ini A grubu, %27'sini B grubu, %20'sini C grubu ve %18'ini D grubu; seminer diyen %7'lik dilimin %37'sini A grubu, %27'sini B grubu, %20'sini C grubu ve %16'sını D grubu; radyo ve televizyon diyen %74'lük dilimin %22'sini A grubu, %24'ünü B grubu, %26'sını C grubu ve %28'ini D grubu; diğer diyen %7'lik dilimin %24'ünü A grubu, %32'ini B grubu, %29'unu C grubu ve %16'sını da D grubuna dahil olan fertler oluşturmuştur.

SONUÇ

İstanbul'da farklı sosyo-ekonomik kesimini temsil eden toplam 1000 kişi üzerinde yapılan bu araştırmada elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir:

1-Beslenme alışkanlıklarına bağlı olarak fertlerin büyük çoğunluğunda düzenli olarak süt içme alışkanlığı bulunmamaktadır. Ekonomik seviyesi

yüksek olan kesimlerde bile aynı durum söz konusudur.

2-Kişi başına içme sütü tüketimi günlük 94 ml, yıllık olarak da yaklaşık 34 litre civarındadır. Bu miktar, AB ülkelerinde 75-184 litre arasında değişmektedir.

3-Ülkemizde genelde daha yüksek oranlarda seyretmesine karşın, sokak sütü kullanımı İstanbul ilinde %11 oranında bulunmuştur.

4-Tüketicilerin %47'si içme sütü fiyatlarını pahalı bulmuştur.

5-İçme sütü tüketimini teşvik etmek için yapılan reklam ve bilgilendirme faaliyetleri tüketiciler tarafından son derece yetersiz görülmüştür.

6-Tüketiciler %86 gibi büyük bir oranla okul sütü uygulamasının gerekli olduğunu söylemişlerdir.

KAYNAKLAR

- Demirci, M. ve O.Şimşek, 1997. Süt İşleme Teknolojisi. Hasad Yayıncılık, İstanbul.
- Demirci, M., Ş. Kurultay ve Ö. Öksüz, 1998. Tekirdağ İlinde İçme Sütü Alışkanlıkları ve Bu Alışkanlıkları Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. İçme Sütü Sempozyumu Tebliğler Kitabı, Tekirdağ, s.149-157

- Güneş, E., M. Albayrak ve B. Gülçubuk, 2002. Türkiye'de Gıda Sanayii. Tekgıda-İş Sendikası Eğitim Yayını, İzmir, s.85-86
- Özcan, T. F., Erbil ve E., Kurdal, 1998. Sütün İnsan Beslenmesindeki Önemi. İçme Sütü Sempozyumu Tebliğler Kitabı, Tekirdağ, s.31-41
- Özdemir, S., M. Demirci ve C. Özdemir, 1998. Ülkemizde ve Dünyada Pastörize Sütün

- Durumu, Önemi ve Kontrolü. İçme Sütü Sempozyumu Tebliğler Kitabı, Tekirdağ, s.92-97
- Şahin, K., S. Andiç ve Ş. Koç, 2001. Van İli Kentsel Alandaki Ailelerin Otlı Peynir ve Süt Ürünleri Alım ve Tüketim Davranışları. Y.Yıl Üniv. Zir. Fak. Tarım Bilimleri Dergisi, 11 (2) s.67-73
- Yaygın, H. 1998. Okul Sütünün Ülkemiz ve Dünyadaki Uygulamaları. İçme Sütü Sempozyumu Tebliğler Kitabı, Tekirdağ, s.42-48
- Yılmaz, İ. ve M. Demirci, 2001. Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıkları. Dünya Gıda 2001-5, s.83-86
- Yöney, Z. 1974. Süt Kimyası. A.Ü.Ziraat Fakültesi Yayınları, Yayın No: 530, Ankara.